

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_14831

227ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Με τη γλώσσα δεν περιγράφουμε απλώς την πραγματικότητα, αλλά «κάνουμε» και διάφορα πράγματα, όπως όταν υποσχόμαστε, διατάζουμε, ευχόμαστε ή παρακαλούμε για κάτι.

1. Σωστό.

2. Η καντιανή ηθική αποδέχεται ότι υπάρχουν θεμελιώδεις αρχές που μας επιτρέπουν να στηρίζουμε απόλυτους κανόνες των πράξεων μας, ανεξάρτητα από συγκεκριμένους στόχους και συνέπειες.

2. Σωστό.

3. Οι ωφελιμιστές φιλόσοφοι δίνουν μεγάλη έμφαση στις ηθικές αρχές, τις οποίες πρέπει να ακολουθεί αναντίρρητα το ενεργούν υποκείμενο.

3. Λάθος.

4. Αν δεχτούμε ότι το νόημα μιας λέξης βρίσκεται στη χρήση της, τότε η μετάφραση από γλώσσα σε γλώσσα χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό απροσδιοριστίας.

4. Σωστό.

5. Όπως και πολλά άλλα φιλοσοφικά ερωτήματα, έτσι και το ερώτημα για το νόημα των λέξεων θεωρείται ότι έχει απαντηθεί επαρκώς από τη σύγχρονη φιλοσοφία της γλώσσας και κάθε παραπέρα διερεύνηση περιττεύει.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: βάθος έννοιας (και με χρήση παραδείγματος), σκεπτικισμός, αυτοαναφορικότητα της τέχνης.

(μονάδες 15)

Βάθος έννοιας = το σύνολο των κοινών χαρακτηριστικών όλων των αντικειμένων που υπάγονται σε μία έννοια ονομάζεται βάθος έννοιας. Παράδειγμα: το σύνολο των κοινών χαρακτηριστικών των θηλαστικών ζώων αποτελεί το βάθος έννοιας.

Σκεπτικισμός = μια θεωρία την οποία έχουν αναπτύξει ορισμένοι φιλόσοφοι (σκεπτικιστές ή σκεπτικοί). Η θεωρία αυτή βασίζεται στην αμφιβολία για το αν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι γνωρίζουμε πραγματικά πώς είναι ο κόσμος που μας περιβάλλει και ότι δεν παρασυρόμαστε να σχηματίσουμε κάποια ψευδή αντίληψη γι' αυτόν από το πώς μας φαίνεται να είναι. Δηλαδή δεν υπάρχουν ασφαλή κριτήρια για να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις μας θα πρέπει να εμπιστευόμαστε.

Αυτοαναφορικότητα της τέχνης = όταν η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει ως βασικό θέμα της το ίδιο της τον εαυτό και όχι τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Ποιες δυσκολίες, κατά τη γνώμη σας, παρουσιάζει κατά την εφαρμογή της η θεωρία του ωφελιμισμού;

(μονάδες 12)

Κατά την εφαρμογή της η θεωρία του ωφελιμισμού παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες, γιατί αντικρούεται με την αντίληψη περί ηθικής ορθότητας. Η πρώτη δυσκολία λοιπόν έγκειται στο ότι δεν μπορούμε πάντα να προβλέψουμε με σιγουριά τα αποτελέσματα των πράξεών μας, ώστε να αναζητήσουμε σ' αυτά το κριτήριο του ηθικά σωστού. Δεύτερον, δεν γνωρίζουμε το πώς θα «μετρήσουμε» την παραγόμενη ωφέλεια (ποσοτικό κριτήριο) για όλους τους ανθρώπους, διότι το καλό και η ευτυχία για τον καθένα είναι κάτι ξεχωριστό ακόμα κι αν πούμε ότι απλώς επιδιώκουμε την ευχαρίστηση και αποτρέπουμε τον πόνο και τη δυστυχία. Τρίτον, υπάρχουν πολλών ειδών ηδονές και λύπες, για την αξία των οποίων οι γνώμες διαφέρουν (ποιοτικό κριτήριο). Τέλος, προσπαθώντας να μεγιστοποιήσουμε τη συνολική ωφέλεια, μπορεί κατά την προσπάθειά μας να μην δώσουμε αρκετή βαρύτητα στα μέσα που θα χρησιμοποιήσουμε ή να μην ενδιαφερθούμε για τη δίκαιη κατανομή της. Διότι σημασία δεν έχει η ικανοποίηση της πλειονότητας, αλλά ο απόλυτος σεβασμός των δικαιωμάτων ακόμα και των πιο ασθενών μειονοτήτων. Η θεωρία του ωφελιμισμού υποστηρίζει ότι τα δικαιώματα των ανθρώπων διασφαλίζονται αν σταθμίσουμε προσεκτικά τα αποτελέσματα από την εφαρμογή ορισμένων κανόνων, ωστόσο η αποτίμηση των πράξεων με βάση τις συνέπειές τους μπορεί να καταλήξει στην αρχή «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα», η οποία είναι άκρως επικίνδυνη.

2β. Ποια είναι η λειτουργία του Συντάγματος στο πλαίσιο της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας;

(μονάδες 13)

Στο πλαίσιο της σύγχρονης φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας, το Σύνταγμα αποτελεί το βασικό καταστατικό χάρτη οργάνωσης του δημοκρατικού κράτους, καθώς και το χάρτη δικαιωμάτων των πολιτών. Το Σύνταγμα θέτει ένα πλαίσιο, εντός του οποίου η πλειονότητα των πολιτών μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις άμεσα ή μέσω των αντιπροσώπων της, χωρίς ωστόσο να μπορεί να το υπερβεί. Έτσι, η φιλελεύθερη δημοκρατία συνδυάζει την αρχή της πλειοψηφίας με το σεβασμό των δικαιωμάτων που προστατεύουν κάθε πολίτη από την αυθαιρεσία των αρχών. Επομένως, σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία οι εκλεγμένοι άρχοντες οφείλουν να σέβονται και να μεριμνούν για τη σωστή εφαρμογή του Συντάγματος.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου